

Gemengd nieuws

De ontdekking van de rosse vleermuis op het Landgoed Mildenburg door Jan Alewijn Dijkhuizen

Er komen in ons land diverse soorten vleermuizen voor die een deel van het jaar gebruik maken van bomen, holtes, scheuren of loszittende bast. Toen onze werkgroep op 2-2-2000 werd opgericht, hebben we aan deskundigen gevraagd welke soorten vleermuizen er op Voorne voorkomen en hoe we deze zouden kunnen vinden. Ons werd gevraagd uit te kijken naar de rosse vleermuis, die werd wel verwacht, maar was nog niet waargenomen. Een mooie uitdaging dus!

Rosse vleermuizen zijn groot (althans voor vleermuizen): de spanwijdte kan wel 40 cm zijn. Ze vliegen al heel vroeg in de avond uit, als de zon ondergaat. Daardoor zijn ze dus goed waar te nemen. En als klap op de vuurpijl maken ze ook nog een keihard geluid, wat tot op meer dan 100 meter hoorbaar is. Je hebt alleen wel een batdetector (een vleermuisontvanger) nodig. Van de deskundigen hoorden we dat er in de landgoederen rond Rijswijk en later zelfs in het Kralingsebos rosse vleermuizen voorkwamen. Dat is een te overbruggen afstand en gezien hun gedrag moest het ons niet al te veel moeite kosten de eerste rosse vleermuizen op Voorne te ontdekken.

Overigens worden boven Voorne wel al langer overtrekkende rosse vleermuizen gemeld, deze soort kan namelijk wel 1000 km lange trekroutes volgen. Maar dit stukje gaat over het vinden van de eerste kraamkolonie op Voorne.

Mijn eerste waarneming van een rosse vleermuis was in mei 2010. Luisterend naar watervleermuizen boven de Tenellaplas hoorde ik ineens harde geluiden. Draaiend aan de batdetector werd het geluid steeds duidelijker, ik omschrijf het maar even: pie tjok, pie tjok, tjok, pie tjok. Helaas heb ik het dier toen niet gezien en dus twijfelde ik later aan mijn eigen waarneming.

Echter, in juli hoorde ik er weer een, deze keer langs de Duinen, nabij de Winterwei. In 2011 werden er al meer rosse vleermuizen waargenomen, eerst op het landgoed Mildenburg, later boven de vesting van Brielle en in september enkele dagen achter elkaar toevallig tegenover mijn huis. Deze ontdekte ik vroeg in de avond, toen ik op de veranda van het bezoekerscentrum op een groep zat te wachten. Die groep was te laat, dus ik zat wat voor me uit te staren en van het uitzicht te genieten (het was nog licht!), toen ik een grote vleermuis zag vliegen. Eenmaal de detector aan was er geen twijfel meer mogelijk: een rosse vleermuis. Vanaf dat moment kwamen er dagen achter elkaar 2 rosse vleermuizen voor ons huis jagen. Ik legde de detector in mijn open raam en hoorde vanzelf wanneer ze aankwamen. Er hebben die dagen heel wat mensen van de jagende rosse vleermuizen kunnen genieten.

Pas in 2013 werd de eerste kolonie ontdekt, precies 10 jaar nadat we zijn gaan zoeken! De aanwijzingen waren er al in het jaar 2012. Een mevrouw belde uit de Duinoordseweg met de melding dat er overdag grote vleermuizen achter haar huis vlogen. Ik ben toen op de Zeeweg op de hoek van de Duinoordseweg gaan staan en zag toen meerdere rosse vleermuizen uit het bos de wijk in vliegen om te jagen. In juni 2013 is de kolonie door een aantal leden van onze werkgroep ontdekt, net toen ik met vakantie was. De kolonie blijkt voorin het landgoed Mildenburg vlak bij het kantoor van het Zuid-Hollands Landschap te verblijven. Ik heb op 8 juli 25 uitvliegende vleermuizen geteld. De grote vraag is nu natuurlijk, waren ze er al en hebben we ze steeds gemist???

De rosse vleermuis is overigens niet de enige soort die in de landgoederen te vinden is, ook

watervleermuizen vormen kraamkolonies in bomen, deze zijn gevonden op het landgoed Miltenburg en in Olaertsduyn. Ook grootoorvleermuizen worden wel in bomen gevonden. Ik ben er van overtuigd dat we nog lang niet alle kraamkolonies van boombewonende vleermuizen hebben gevonden. Er valt dus nog wel wat te ontdekken op de landgoederen van Voorne!

Zo maar een paartje meerkoeten (*Fulica atra*) op het landgoed Strypemonde door Theo Briggeman

In de jaren zeventig inventariseerde ik in het kader van meerjarig onderzoek het landgoed Strypemonde het jaar rond op vogels. Ik volgde dan vaak een vaste route, zeker als er broedvogels geïnventariseerd moesten worden. Maar ook in de rest van het jaar maakte ik er een gewoonte van een aantal vaste plekken te bezoeken.

Eén van die plaatsen was een uitkijkheuvel aan de zuidkant van de Vogelwei. Boven op deze heuvel had je een mooi uitzicht over de Vogelwei en het daarachter gelegen bos van het Breede Water. Op de graslanden graasden met enige regelmaat reeën en vertoefden er altijd wel één of twee paartjes grote lijsters. In de lucht cirkelden vaak buizerds, boomvalken en sperwers. In een dennenbosje aan de zuidkant van de weilanden huisde altijd wel een paartje grote bonte spechten.

Op de wei zelf lag een duinmeertje, waar vooral pony's kwamen drinken. Een paartje kleine karekieten broedde er in de omringende rietkraag. Vanaf circa 1974 broedde er ook een paartje meerkoeten, dat hier ieder jaar hun jongen groot bracht. In het riet dat rond het meertje groeit, maakten ze een drijvend nest waarop hun eieren werden gelegd. Hoeveel eieren dat precies opleverde, weet ik eigenlijk niet. Bekend is dat meerkoeten 6-9 eieren kunnen leggen. Op de Vogelwei groeiden meestal 3 of 4 jongen op. In herfst en winter verbleven de koeten doorgaans eveneens in de nabijheid van dit meertje. Vooral voor de winter is dat opvallend, omdat bekend is dat meerkoeten in de winter vaak deel uitmaken van grote groepen vogels. Vanaf maart keren ze dan naar hun broedgebied terug.

Pas als het water dichtvroor, verlieten onze vogels hun vaste stek en verplaatsten zij zich vermoedelijk naar de grote vijver op het centrale deel van Strypemonde, waar een grotere groep meerkoeten verbleef. Mogelijk gingen ze echter ook wel naar de Tenellaplas of het Breede Water, waar ook grotere groepen meerkoeten verbleven.

Door de jaren heen bezoek ik Strypemonde nog regelmatig, ofschoon ik al lang niet meer op het eiland woon. Bijna altijd bezoek ik dan de uitkijk bij de Vogelwei, die inmiddels zelfs officieel tot uitkijkpunt is benoemd. Rietmatten schermen de bezoekers van de Vogelwei af. Nog steeds is het een mooi punt om vogels te spotten. Roofvogels zijn er nog steeds mooi te zien, havik en buizerd broeden inmiddels in de buurt. De grote lijsters broeden er nog steeds en ook de boomklever is in het bos er achter jongen gaan grootbrengen.

En altijd, in alle seizoenen, zag ik ze dan weer: "mijn" meerkoeten. Tot ze afgelopen zomer ineens ontbraken. De koeten waren er niet meer! Eigenlijk keek ik vanaf het uitkijkpunt altijd uit naar bijzondere vogelsoorten en registreerde ik de meerkoeten meer als vogels in de kantlijn. Ze hoorden er gewoon bij, meer een soort figuranten. Pas nu rees echter het besef dat ik een heel "gewone" soort steeds meer ging missen. Iedere keer als ik de Vogelwei bezocht, waren ze er wéér niet. Ze hebben er deze zomer ook niet gebroed, althans voor zover ik kan nagaan. Tot nu toe heb ik ze er nog steeds niet teruggezien, dus ook niet in de herfst en in de winter.

Ik ben me daardoor ook gaan afvragen, hoe oud een meerkoet eigenlijk kan worden. Gemiddeld blijkt een meerkoet acht tot tien jaar oud te kunnen worden. Maximaal kunnen ze zelfs achttien jaar oud worden. Als we zouden aannemen dat mijn meerkoeten een gemiddelde leeftijd van acht jaar hebben bereikt, hebben er dus vanaf medio jaren zeventig vijf generaties